

3) прийняття до Європейського союзу країн, які мали високий рівень державної заборгованості;

4) втрата конкурентних позицій окремих країн, спричинена глобалізацією світових ринків, лібералізацією торгівлі.

Як відомо, згідно з Маастрихтською угодою, державний борг країн, що вступають в Європейський валютний союз та є його членами не повинен перевищувати 60% від ВВП [2]. Проте на сьогодні тільки Австрія та Фінляндія задовольняють даний критерій конвергенції.

Світова практика показала, що способом вирішення права власності на кредити, що надаються суверенним державам боржникам, є введення застави що може перейти у власність кредитора у випадку зупинення виплат по боргу позичальника. В угодах по позиках у середині країни юридично оформлена застава відіграють вагомую роль у підтриманні виплат по боргу і, разом із тим, у зміцненні кредитоспроможності боржника, дозволяючи йому отримувати позику за нижчою відсотковою ставкою. У минулому країнами, що своєчасно сплачували борги, виявлялись ті, чиї кредитори мали можливість накладати арешт на активи боржників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кірєєв О. П. *Міжнародна економіка*. – М.: Міжнародні відносини, 2009. – 416 с.

2. *International Monetary Fund [Electronic recourse]*. – *Regime of access* <http://www.imf.org/external/index.htm>.

НАТАЛІЯ КОМАР

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Кластерні об'єднання, як показує світовий досвід, є однією з найефективніших форм організації інноваційних процесів, вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів, зміцнення конкурентоспроможності та обороноздатності країни, оскільки на ринку конкурують вже не окремі підприємства, а їх сукупність, які скорочують свої витрати завдяки спільній технологічній кооперації компаній. Ідентифікація й визначення переваг потенційного кластеру є різними, оскільки кожна країна має свої національні особливості, можливості, пріоритети економічного зростання, а також певні характеристики, притаманні їй регіонам. Жодна країна не може бути конкурентоздатною у всіх сферах. Саме тому у розвинених країнах міжнародна конкурентоздатність спочатку знаходилася та зміцнювалася в рамках окремих кластерів, оскільки останні дозволяли підвищити ефективність взаємодії держави, приватного сектора, торгових асоціацій, дослідницьких та освітніх установ в інноваційному процесі.

Аналізуючи визначення поняття інноваційного кластера різні автори трактують його по різному. Здебільшого характерною ознакою сутності інноваційного кластера є об'єднання за *географічною ознакою* взаємозалежних компаній, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій. Проте, на думку Е. Фезера, Я. Дранева, Н. Семенової та ін., в сучасних умовах з'явилася можливість відійти від географічної близькості розташування підприємств, що входять у кластер, завдяки новим технологіям передачі даних. Інноваційно-технологічні (високотехнологічні) кластери створюються при сприятливому сполученні як позитивних, так і негативних факторів (табл. 1).

Таблиця 1

Фактори, які впливають на створення та розвиток інноваційних кластерів*

Позитивні фактори	Негативні фактори
- потужний науково-технічний потенціал та наявність у господарському секторі «ноу-хау»;	- недосконалість нормативної бази;
- технологічна спорідненість певних суб'єктів господарювання, які функціонують заради спільного кінцевого результату;	- відсутність зацікавленості фінансових установ у підтримці інноваційних проектів;
- певна географічна близькість ряду суб'єктів господарювання, які технологічно та економічно пов'язані між собою;	- низька платоспроможність вітчизняних споживачів нової техніки;
- розвиненість комунікаційних та інформаційних технологій;	- вироблена промислова продукція не відповідає світовим стандартам та не враховує кон'юнктуру світового ринку;
- наявність ресурсів кваліфікованої робочої сили;	- відсутні умови для організації наукомісткої продукції.
- ефективне використання внутрішніх та зовнішніх інвестицій;	- політична нестабільність в країні;
- створення умов стабільності та розвитку організаційно-економічних зв'язків між суб'єктами кластера.	- прагнення західних замовників без істотних інвестицій комерціалізувати в своїх інтересах наявний в країні науковий потенціал.

*складено автором на основі [1; 2]

Процес впровадження кластерної моделі інноваційного розвитку країни загалом та регіонів зокрема полягає у наступному:

- гнучке формування цілей та стратегії розвитку регіонів на основі економіко-статистичного моделювання;
- моніторинг напрямків (галузей, секторів) інноваційної діяльності регіонів;
- виявлення конкурентоспроможних підприємств за характером інновацій та прийняття рішень щодо подальшої їх реструктуризації, залучення інвестицій, диверсифікації;
- вибір моделі кластера та визначення взаємовідносин між учасниками інноваційного процесу;
- прогнозування та оцінка ефективності створення інноваційного кластера в певних регіонах (рис. 1).

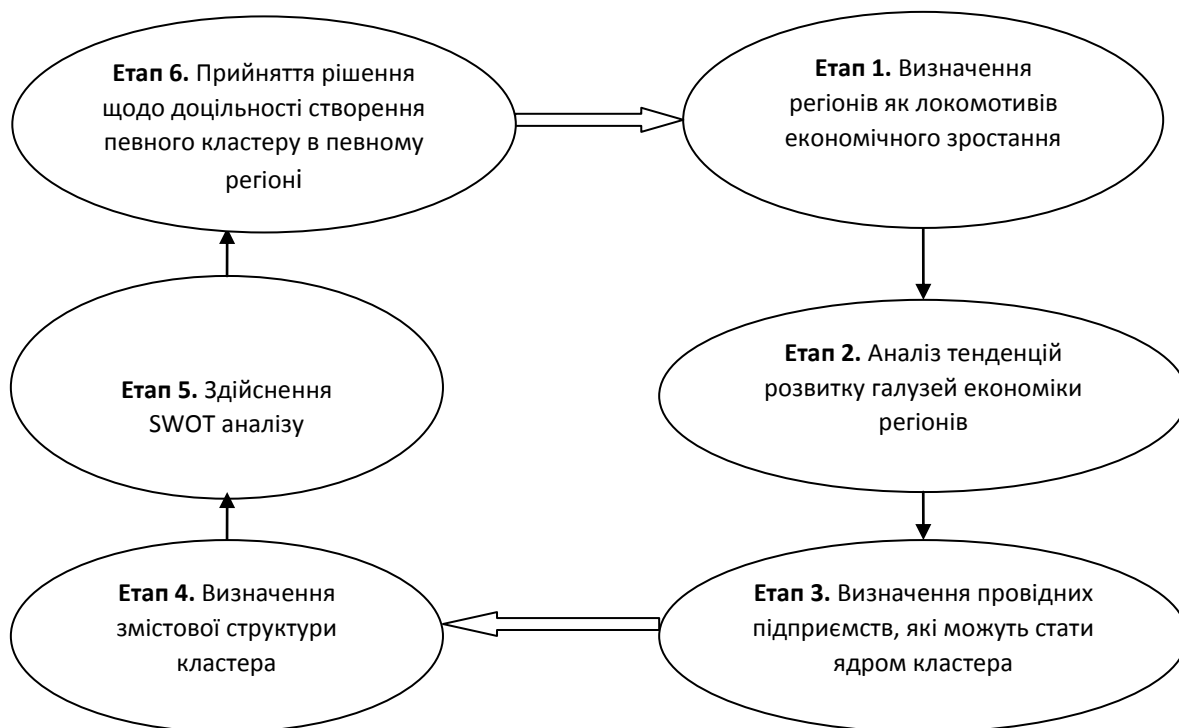

Рис. 1. Етапи формування інноваційних кластерів (складено автором).

Слід відмітити, нарощування інноваційної активності в країні є неможливим без забезпечення стабільної державної підтримки, яка б інтегрувала політико-правові, фінансові, науково-технологічні, комунікативні інструменти, спрямовані на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності у виробництво. На думку більшості експертів більш доцільною є державна підтримка на етапі розвитку, а не створення кластера, оскільки практично неможливо вплинути на бажання підприємців стати членами кластера, а створення стимулюючих та сприятливих умов потребує значних фінансових ресурсів. Інша справа – на етапі розвитку кластера, коли він вже довів свою життєздатність, державна підтримка може стати критичним чинником.

Отже, для більшості країн світу кластери є ключовим елементом національних та регіональних стратегій соціально-економічного розвитку, що сприяє технологічному поступу держави, а їх функціонування забезпечується за рахунок різних прямих та непрямих методів державної підтримки, які стимулюють регіональний розвиток через збільшення зайнятості, відрахувань у бюджети різних рівнів, підвищення рівня оплати праці, стійкості та конкурентоспроможності регіонального виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руднева П. С. Опыт создания структурных кластеров в развитых странах [Электронный ресурс] / П.С. Руднева // Экономика региона. – 2007. – № 18. – Ч. 2. – Режим доступа : <http://journal.vlsu.ru>.
2. Сорока Р. Ю. Механізм запуску стратегії організації регіональних кластерів / Сорока Р. Ю. – Львів: ГУПРІ ЛОДА, 2008. – 39 с.